

ընթացիկ

«Հոկտեմբերի 27»-ի դասավարտության երեկվա միջոցով ընթացում բեմասիկ շնորհակալությունները ուղղված առ լրատվամիջոցները: Այս ֆեմական գործը լինող Կենտրոնի և Նոր-Մարտի համայնքների առաջին ասյանի դասարանի դասավոր Սամվել Ուզունյանը բարոյախոսությամբ ու լինող դասարանը հազգեցած խոստերով դիմեց դասավարտության ընթացքը լուսաբանող լրագրողներին մահանցելով գնահատել դասավորի կողմից իրենց սրված ազատությունը, որի շնորհիվ լրատվամիջոցները սկզբից ելք են երկա են գնվել դասարանի միջոցներն առանց որևէ արգելի մեկնաբանել իրադրությունների զարգացումը: Սակայն, դասավորի խոստերով, լրագրող-

րովիեսե այդ փաստը հազիվ թե որևէ մեկը «մոռանա»:
Ինչեւ, դասավարտությունը այնուհետեւ «վերադարձավ» սովորական հուն: Ուրեքն Միտոյանի և Միտայել Բոթանյանի իրավահաջորդների շահերի ներկայացուցիչ, փաստաբան Արամ Կարախանյանի հարցերը հիմնականում ուղղված էին թարգելու և իրի Հունանյանի և նրա հանցակիցների ճանաչողություններն ու ծրագրերը բուն ոճ-րագրողությունը իրագործելու նախաձեռնի: Հունանյանի դասարանների զգալի մասը սկսվում էր դժկամ արձանագրմամբ: «Բայց ես այդ մասին արդեն բազմիցս ասել եմ...»: Փաստաբանի հարցերը նրան ակնհայտորեն ծանծաղի ու անիմաս էին թվում, ինչը չէր էլ փոր-

ճոթանալու հաստատության ներքին կառուցվածքին եւ ծանուրթեթե անելու հարմար է այդ վայրն իր մտադրացման իրականացման համար, թե՛ ոչ: Ի դեպ, նույն նշանակով մուտք է գործել նաեւ ՀՀ կառավարության շեմ, սակայն արագորեն հանգել է այն մտքին, թե խորհրդարանի շեմն առավել հարմար է, քան զի այնտեղ կարող ես հայտնվել առանց որևէ արգելի, առանց ստուգման երթարկվելու: «Առավելություններից մեկն էլ այն էր, որ այնտեղ հեծությամբ կարող էի ստանալ ուղիղ եթերում հայտնվելու հնարավորություն, ինչն ինձ համար չափազանց կարեւոր էր», նեցե ամբաստանյալը:
Իր հանցակիցների առնչությամբ ամբաստանյալը տեղեկաց-

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 27

Պահի թելադրանքին ամպլինաձները

«Լրագրողի գործը հեռախոսյալի գործի պես է...», երեկվա դասարանի նիստում մի առիթով համեմատություն արեց իրեն դեռելու լրագրող զգացող Եսիրի Հունանյանը

Ներս արդեն անցնում են դասարանում ազատ գործելակերպի սահմանված չափը, քանի որ հրատարակման նյութ են դարձնում նաեւ այն, ինչն, ըստ Ս. Ուզունյանի, հրատարակելի չէ, մասնավորապես վկանների ցուցմունքները: «Դասարանի կողմից դեռելու չեզոքացված այդ ցուցմունքները չլիսի դառնան հրատարակման առարկա, իսկ եթե հարցն այս նախազգուցանումից հետո էլ չկարգավորվի, ստիպված կլինենք ինչ-ինչ սահմանափակումներ մտցնել դասավարտության լուսաբանման գործընթացում», վճռականորեն հայտարարեց Ս. Ուզունյանը: Այս հարցում, սակայն, թերեւս ավելի վաղ էր անհրաժեշտ հասկանալու մտցնել չստանալով մինչեւ «սխալը» տեղի ունենա, եւ առաջ միայն արձագանքել: Դասավոր Ս. Ուզունյանն առհասարակ անվայել գնահատեց լրագրողների վարագիծը դասարանի դահլիճում մեկուկուրեքով, թե աղմուկում են, դասավարտությունը ծաղրի առարկա դարձնում եւ այլն: «Ի սթափեցում» լրագրողների հիշեցվեց նաեւ հոկտեմբերի 27-ին գովազդների մասին, թեմեք ավելորդ էր, ո-

ծում թափանցել նույնպիսի ծանծաղացած տնով դասասխաններով: Իր դասասխաններում նա «կասկածելիորեն» մոռացությունը կամ անուշադրությանը եր վերագրում ոճ-րագրողության բոլոր այն դրույթի «լրդգած» շարադրումը, երբ հարկ էր լինում ի վերջո ծագել սվայալ դահլիճի որե՛ն էլ գնվել ու ինչո՞վ էր գրաված եղել իր հանցակիցներից յուրաքանչյուրը: Օրինակ ամբաստանյալն այդպես էլ «չիլեց» Աժ դահլիճում հնչած առաջին կրակոցներից անմիջապես հետո Կարեն Հունանյանն իր կողմից էր եղել, թե՛ ոչ: Ավելի ուշ նեցե նաեւ, թե չի հիշում՝ ոճ-րագրողության առաջին ռոմեներից հետո սթափվելով Աժ դահլիճում գնվողներից տեղեկություն ստացել է վիրավորների առկայության եւ նրանց փրկելու անհրաժեշտության մասին: Այդուհանդերձ վստահեցրեց, թե եղած վիրավորներին անօգնական թողնելու մտադրություն չի ունեցել:

Ոճ-րագրողության վայրը, օրն ու ժամը, Ն. Հունանյանի խոստերով, իմն էր որոշել: Մինչ այդ, դեռելու սեղաններին, մուտք է գործել Ազգային ժողովի շեմ հասնել օճ-րագրողներից հասկանալու օրը դեռելու հասկանալու չէր իրենցից հասկանալու ֆանիսն են ընդգրկվելու ախարկչական խմբում եւ ներխուժելու Աժ: Ինչպե՞ս արձագանքեց Կարեն Հունանյանը եղբոր հղացած հանցավոր ծրագրին: Այս հարցին Եսիրի Հունանյանը դասասխանեց մեծ եղբոր ու «օրինակ ծառայողի» իմնափաստությամբ: «Աբսուրդ կլինեք, եթե Կարենը չի անմաճայնեք: Ուզեք թե չուզեք միտք գառ, քանի որ ես էի ասել: Մեր հարաբերություններն այնպիսին չէին, որ իմն ինձ մեծակ թողներ ցանկացած գործում»: Փաստորեն, Հունանյանը կրստեր եղբոր փոխարեն է որոշում ընդունել: Ամբաստանյալը չի անմաճայնեց հարցի այսօրինակ դրվածքին. քանի որ, իր խոստերով, եղբայրը որևէ կերպ չի ընդդիմացել Աժ-ն գրավելու ծրագրին: Որհանով մանրակրկիտ է եղբայրը տեղեկացված եղել այդ ծրագրին: «Միայն ընդհանուր գծերով, եղբոր անմիջապես առաջադրեց Հունանյանը, մեմ ամեն ինչ թողել էինք մահի թելադրանքին, եւ այդպես էլ գործեցինք...»:

ԱՆՈՒՑ ԲԱՐԱՅԱԼ

1700-ԱՍՅԱԿ

Արգենտինայում թողարկվել է հասուն բացիկ

Երեւան, 5 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հայաստանում ֆրիստՆեու-բյան 1700-ամյակի առիթով Արգենտինայի փոստը թողարկել է հասուն բացիկ Արարատ լեռան դիմաց գնվող հավաստի օրրան խոր վիրաղ վանի եւ Բուենոս Այրեսի Ար. Գրիգոր Լուսավորիչ մայր տաճարի դասկերներով: Վաղ ֆրիստՆեու-բյան ժամանակաբաժանի հայկական մշակույթը ներկայացված է հայկական կրոնական մանրանկարներով, հայկական ավանդական ֆանդակագործ նախերով, ինչպես նաեւ Ավեսարանի ոսկեգոծ հայաստա հասկանով:
Վերելի աչ անկյունում արտադրված են խաչքարի դասկերով դրո-մանիցը եւ հայ-արգենտինյան բարեկամությունը խորհրդանշող երկու երկրների դրոշմերը: Բացիկի վրա հայերեն եւ իսպաներեն լեզուներով գրված է «Հայաստանում ֆրիստ-նեուբյան 1700-ամյակ»:
Ինչպես հայտնում են ՀՀ ԱԳՆ հասարակայնության հեռաբերությունների վարչությունից, Արգենտինայում բացիկը արտադրության մեջ է դրվել սեպտեմբերի 1-ից, իսկ Հայաստանում այն կներկայացվի ս.թ. սեպտեմբերի 10-ին սկսվող «Հայաստան-2001» ֆիլատելիայի համաժառանգային ցուցահանդեսի արտադրություն:

Գերմանիայից հասուցում են դասանցում ավելի քան 1500 հայեր

Մեր երեկվա համարում տեղի էին Արմենոյից ստացված լուրը, թե Գերմանիայից հարկադիր աբստաստի դիմաց նյութական փոխհատուցում դիմանալու մեր հայրենակիցների թիվը չի անցնում 200-ից եւ նրանց 90 տոկոսը չի կարող հավակնել դասանցում լինելու իրավունքին: Նույն օրը Բեռլինից ստացանք հայ նախկին ռազմագերիների եւ հարկադիր աբստաստի դասադարձվածների շահերը դասադարձվածների շահերն թափափախող իրավաբան Ասեփյան Թաշչյանի գրասենյակից ուղարկված արձագանքը, որի սվայները բոլորովին տարբեր դասկեր են դարձրել. մինչ այս միայն վերոհիշյալ գրասենյակի ստացած դիմում-դասանցների թիվը անցնում է 1500-ը, իսկ շուրջ 100 նոր դիմումներ ուր թաշչյանի Բեռլինի ու Երեւանի գրասենյակներում հավաքվում են այժմ:
Բեռլինից մեր ստացած հարողորությունը տեղեկացնում է նաեւ, որ 2001 թ. օգոստոսի 21-ին «Պասսիանսավորություն, հիշողություն եւ աղաչան» գերմանական հիմնադրամից ուր Գուներ Սաաթոֆի կողմից ուր Ս. Թաշչյանի ստացած նա-

մակը վստահեցնում է, որ վերոհիշյալ հիմնադրամի ղեկավարությունը Գերմանիայի կառավարության հեռաբանեղ որոշել են, որ համակենտրոնացման ծանրարներում հարկադիր աբստաստի կասարած բոլոր ռազմագերիներն իրավունք ունեն փոխհատուցում դիմանալու համաձայն փոխհատուցման մասին գերմանական օրենքի:
Վերջում Թաշչյանի գրասենյակն Արմենոյից խորհուրդ է տալիս այս մասին տեղեկատվությունները նախան արձագանքել ստուգել Գերմանիայի փոխհատուցման հիմնադրամում: Այս առիթով Եսիրի Հունանյանը ընթերցողներին օգնելու նպատակով մեկ անգամ էս տղադրում ենք ուր Թաշչյանի Բեռլինյան գրասենյակի սվայները:
Stefan Taschjian
Taschjian Law Office Berlin
Friedrichstrasse 113
10117 Berlin
Germany
Tel. 0049-30-24069-1270
Fax: 0049-30-28599531
Email: taschjian@taschjian.com
Web: www.taschjian.com

Առավելագույն ուժադրություն Արցախի...

Սկիզբ է տալիս
Սեպտեմբերի 3-ին նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանն այցելեց հիմնադրամի միջոցներով Լեռնային Ղարաբաղում կառուցվող «Հյուսիս-հարավ» ավտոմայրուղու հյուսիսային ուղղության «Դաբուլաղ-Կիչան» հասված ծանոթանալու ծրագրի իրագործմանը: Նախագահին ուղեկցում էին ԼՂՀ նախագահ Արկաղի Դուկասյանը, Արցախի թեմի առաջնորդ Պարգե արեմոյանը, Մարտիրոսյանը, Արմեն Խաչատրյանը, Գագիկ Հարությունյանը, ղեկավարն այլ ղազանյաններ:
«Դաբուլաղ-Կիչան» 20 կիլոմետրանոց հասվածի շինարարությունը սկսվել է 2000 թվականի հունիսին եւ այսօր արդեն մոտ է ավարտին: Շինարարական աշխատանքներ են կատարվում նաեւ հարավային ուղղության «Կարմիր Շուկա-Գրախիկ» 10 կիլոմետրանոց հասվածում: Երկուսն էլ սեպտեմբերի վերջին կհանձնվեն Եսիրի Հունանյանի կողմից կանցակցող մանրագրողներ երեք նոր «Դաբուլաղ-

Բալուչա» (9,7 կմ), «Սարուեմ-Կարմիր Շուկա» (11 կմ) եւ «Շակուրի-Հարդու» (12 կմ) հասվածների շինարարության համար: Հայաստանի Հանրապետության նախագահը հայտնեց իր գոհունակությունը, բարձր գնահատեց կատարված աշխատանքը եւ հույս հայտնեց, որ նյութերին կայանալի հեռուստամարտին, հեռախոսամարտին եւ այլ միջոցառումների շնորհիվ հնարավոր կլինի սկսել եւ ավարտել ավտոմայրուղու եւ մի քանի կարեւորագույն հասվածների շինարարությունը:
ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի խոսքը
Այսօր մեմ սեմում ենք անցած արվա տեղեկությունները: Շատ հաճելի է 10 ռոմեում անցնել այն ճանապարհը, որ անցած տարի մեմ անցանք 30-40 ռոմեում: Կարծում եմ, բոլոր այն մարդիկ, որոնք մասնակցել են ծրագրի իրականացմանը, հղախություն են գրում, որ Արցախի գոյատեման ու զարգաց-

ման համար իրենք իրենց լույսն են ներդրել: Շատ կարեւոր է, որ այս գործն անում է «Հայաստան» համախալական հիմնադրամը:
Աղետի գոտու ծրագրերը նույնպես Եսիրի Հունանյանը են, բայց աղետի գոտու կփորձենք իրականացնել նպատակային ծրագրեր: Տեղեկություն տարաբան խմբի «Հյուսիս-հարավ» ավտոմայրուղու շինարարությունը:
Մեմ րեք է ավարտենք այս ծրագրի ամբողջությամբ: «Հյուսիս-հարավ» ավտոմայրուղին Ղարաբաղի ողնաշարն է: Այս ճանապարհի շինարարությունը կհանրապետության խոսել Ղարաբաղի տնտեսական զարգացման մասին, որով մեմ րեք է ամբողջենք մեր ժողովրդի մարտական հարթակները: Փորձենք ամեն ինչ անել, որ այս տեղեկություններով ուղղակի ավարտենք «Հյուսիս-հարավ» ավտոմայրուղու կառուցումը:
«ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ՀԱՄԱԽԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԿԻՄՈՒՄԵՆՏԱՐ

Փառասուն Շուկում

Սեպտեմբերի 8-ին Շուկի ֆաղա-նում կկայանա արվեստի փառասուն: Այդ օրը ֆաղա-ամրոցում դարաբաղի, երեւանցի եւ գյում-րեցի արվեստագետների մասնակցությամբ տեղի կունենա մեծ համերգ:
Փառասունի արտադրություն կցուցադրվեն արցախի նկարիչների աշխատանքներ: Իսկ ընդհանրապես, միջոցառման անցկացման համար անհրաժեշտ ֆինանսներ տրամադրել են ԼՂՀ մշակույթի, երիտասարդության եւ սպորտի հարցերի նախարարությունը եւ Նյու Յորքի արվեստի WK Arts կազմակերպությունը: Սեպտեմբերի 8-ին Շուկի կայցելեն Հայաստանի արվեստի եւ մշակույթի 50 գործիչներ:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հայաստանի ԺԱ ՏԱՐԻ
Հիմնադրամի հաստատվել է
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆախ: 374-1-562863
e-mail: azg2@arminfo.com
www.azg.am
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱՎՈՒՐ ԱՅԵՏԻԵՆԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՒՅՐ ՅԱՎՈՒՐԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՅԱՐՈՒԹԻՆ ԱՍԱԲԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353
Հանակարգ ծառայություն
/ հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրատվական ծառայություն
/ հեռ. 529353
Apple Macintosh
համակարգչային ծառայություն
«Ազգ» թերթի
Թերթի միջոցով արտադրված թե մասնակի արտադրությունը տղադրում մասնակցող կամ ուղիղհեռուստատեսությամբ, առանց խմբագրության գոտու համաձայնության, հաշի արգելում են, համաձայն ՀՀ հեռուստային իրավունքի մասին օրենքի:
Լիպերը չեն գրախոսում ու չեն վերադարձնում
«ԱԶԳ» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

Ֆիզմանասնցեստակյան

Պեսոթյան հիմք սովորաբար կառուցվում է եռանկյուն բուրգի վրա՝ ԲԲԲ-բանակ, բան է բանկ։ Այդ եռանկյունու մեկ անկյան խախտումը արդեն իսկ յորդքն է դնում ամբողջ կառույցը։

Դեռևս արևելագրի, անդրադառնալով 33 բանկային համակարգից ելող բացասական ազդակներին ու փորձագետների գնահատականներին, «Ազգը» արձանագրել էր, որ համակարգում նկատելի են հիվանդության նշաններ։ Դեռ արևելագրի համակարգին լավատեսական երջանակներ կանխատեսում էին, որ մոտ մեկ ասուկայի բանկեր, այսինքն՝ համակարգի մեկ երրորդը, կլին դաշտ։ Ընդ որում այդ գործ կանխատեսումները լիովին հիմնավորված էին, քանի որ դեռ արևելագրի նկատելի էր բանկային հա-

նում են, հիվանդանում կամ արտադրում, կատարվում են այսպես կոչված սանհիսարական հասումներ։ Դրանց նմանակը մեկն է՝ մաքրել անհատն ու առողջացնել։ Այն, ինչ կատարվում է այսօր բանկային համակարգում, նման է սանհիսարական հասման։ Դա վերջերս մի բրիժինգում խոստովանեց նաեւ ԿԲ նախագահ Տիգրան Սարգսյանը. «33 բանկային համակարգում կատարվում է առողջացում եւ կայուն ու երկարաժամկետ զարգացման հիմքերի ապահովում»։

Ըստ Կենտրոնական բանկից մեր ստացած տվյալների, այս օրի 33 արածում գործող 31 առեւտրային բանկերից մնացել են 28-ը։ Երեք բանկի՝ «Շիրակիմվեստի», «Էկոնոմիմվեստի» եւ վերջերս էլ՝ «ՌիԱ»-ի լիցենզիան 33 ԿԲ-ն է վերցրել։

ջացման ճանադարհով չի կենդանացել, ապա կարելի է միայն ենթադրել, թե խնամակալության գործընթացում հայտնված «3այլատի», «Լենդին», «Միավորված բանկին» եւ «Ալունին» ինչ է ստասում։ Ինչ վերաբերում է բանկ-ԿԲ դայանագրային հարաբերություններին, ապա ԿԲ-ն դիմում է յորդքիվակիկ այդ ֆայլին ելնելով բանկում հայտնաբերված որոշ փոփոխություններից, որոնք, ճիշտ է, համախառն են ժամանակին եսկվել, սակայն արդեն իսկ խնդիր են որել բանկի ղեկավարության ու ԿԲ-ի համար։

Վերադառնալով սանհիսարական հասումներին, նենք, որ երբեմն այդ հասումները, անցնելով նորմայի սահմանը, յորդքներ են առաջացնում նույն անատի համար։ 3ասկանալու

բարբերությունը, կառուցվածքից հան ալկիվները։ Դասելով վերջին 1-1,5 արվա վիճակագրությունից, անկումն այս երեք ցուցանիշների առումով 3այասանում ակնհայտ է։ Ընդ որում ամենաանհանելիս անհարաբերության անկումն է։ Եթե դրան ավելացնենք նաեւ վերջ արածումը սեղաարածերը, խնդրում ենք ու այլ երեւոյթներ, ապա մնում է արձանագրել, որ բանկային համակարգում ամեն ինչ «օ ֆայ» չէ, ինչպես մի ժամանակ հայտնույթամբ ատում էինք արած գործար-ներդրումային թեմատիկ միջոցառումներում։

Այսպիսով, ո՞րն է բանկային համակարգի ստեղծված իրավիճակի քաջարությունը։ ԿԲ-ն դարգաբանում է. «Բանկային համակարգում առկա իրադարձություններն ու մի-

նույն մասնագետների կարծիքով, ԿԲ կողմից սահմանված սնեստական նորմատիվների նոր կանոնակարգը՝ կառուցված ավելացման դասի մասին 33 իրականությանը ոչ համարժեք է։ 3իցեցնենք, որ ըստ կանոնակարգերի, բանկերի ընդհանուր կառուցվածքը նվազագույն չափը 2001 թ.-ի հուլիսի 1-ից սահմանվել է 1,3 մլն ԱՄՆ դոլարի համարժեք դրամ, 2002-ի հուլիսին՝ 1,65 մլն, 2003՝ 2 մլն։ Դրոցեք կազմակերպի 2005 թ.-ին 5 մլն դոլարի ընդհանուր կառուցվածքը նվազագույն չափի սահմանամբ։ Մասնաճանաչում են նաեւ այլ խնդիրներ. 33 բանկային օրենսդրությունը, որը լավագույններից մեկն էր նախկին ԽՍՀՄ արածում, ներկա դայանսներում էական եսկման կարի ունի։ Կան մի արւ հակասու-

33 բանկային համակարգը հայտնվել է երկակի վիճակում

Նորույթներ, հրաժեշտներ ու փոխաւստիղումներ բանկային համակարգում

մակարգի որոշ կարեւոր ցուցանիշների անկում։ Այսօր, երբ արհն կես է եղել, դեռ մի բան էլ ավելի, ղեք է արձանագրել, որ յորդքները, ճիշտ է, ոչ այնքան արագ, ինչպես ենթադրվում էր, սակայն արւնակվում են։ Դրանք արագացան հասկալու օգոստոս ամսին, որը դայանականորեն կարելի է անվանել «բանկային ամիս»։ Բանկերի թիվը համարվեց մեկով ոչ ռեզիդենտ կառուցված (5 մլն դոլար)՝ «Յուրիբանկով», որի լիցենզավորման գործընթացը արւնակվում է, փոխարենը լիցենզիայի ուժը կորցրած ճանաչվեց «ՌիԱ» բանկը։ «3այլատի»-ն էլ, ի դեմս «Միկա Արմենիայի», զսւլ իր նոր սիրոցը։ Սեփականատերերի փոփոխության գործընթացում հայտնվեցին նաեւ «Ազոբանկն» ու «Կրեդիտ-Երեւանը»։ Առաջինի բաժնեատերը ձեռք բերեց Աժ քիզնեսնե-դաշագամավոր 3ակոբ 3ակոբյանը, իսկ երկրորդի բաժնեատերն էր մասը՝ «Սերեբնակ» կոնցեռնի սեփականատեր 3այրաղեյանը։ Մասն բանկային համակարգի վերջին օրհակներն են, որոնք հայտնի են արդեն բոլորին, բայց համակարգում կան նաեւ միտումներ, խոսակցություններ, ենթադրություններ ու կանխատեսումներ, որոնք ճիշտ կամ սխալ լինելը ժամանակը ցույց կտա։

Եվս չորս բանկի՝ «3այլատի», «Լենդին», «Միավորված բանկ» եւ «Ալունին» նկատմամբ սկսվել է սնանկացման գործընթացը։ Դեռեւս արւնակվեց դրանց արւնակում էր նաեւ «Մենատեյ-բանկը», որը անվանափոխվել է եւ դարձել «Միջազգային առեւտրային բանկ»։ Դրոցեքմատիկ բանկերի ցանկը, որոնք դաշոնադեպ են ճանաչվել են այդպիսին, այդ-հանով չի սահմանափակվում. մեր ունեցած ոչ դաշոնադեպ սեղելություններով էս 3 բանկեր, ընդ որում ավելի խոտր ու հեղինակավոր, զսկվում են այսպես կոչված դայանակարգային գործընթացում։

3ականալու համար, թե ինչպես է կատարվում բանկերի «սանհիսարական հասումը», փորձենք հանրամատչելի ձեւով ներկայացնել այն ամբողջ դարգաբան «յորդքիվակիկան», որ անցնում են նրանք։

Այսպիսով, որել բանկում 33 ԿԲ-ի կողմից դեռել յորդքնեի հայտնաբերման ղեկումն այդ բանկի նկատմամբ նախ սկսվում է նախնական խնամակալության գործընթացը։ Եր յորդքներ չի լուծվում ու ավելի է խոտրանում, ԿԲ-ի կողմից սկսվում է բուն խնամակալության գործընթացը։ Այդ դեպքում սովորաբար կա երկու ճանադարհ՝ կամ բանկը լուծարվում է, ճանաչվում սնանկ, իսկ լիցենզիան ուժը կորցրած, կամ էլ, լավագույն դեպքում, բանկում սկսվում է առողջացման գործընթացը։ Եթե հաւելի առնենք, որ մինչ այժմ 33-ում սնանկացման ուղին բռնած ոչ մի բանկ առող-

համար, թե ինչու միանգամից մոտ 10 բանկի հրաժեշտ համակարգում կարող է խնդիր առաջացնել, թերեքն անցյալ արհների վիճակագրությունը։ Այսպես, 1992 թ.-ին 33-ում գրանցված էր 39 առեւտրային բանկ, 93-ին այդ թիվը կսրուկ արձարցավ 51-ի (իհարկե, ի հաւել «Ձի եւ Ձեք»-ի կամ «Արմենիայի» կարգի բանկերի, որոնք ինչպես ամու հեք ելան, այնպես էլ զնացին, հեքեւում բողնելով հսկայական յորդքներն ու խաքված ավանդատներն մոտ 60-70 հաքարանոց բանկի), 94-ին արդեն կար գրանցված 58 բանկ, 95-ին՝ 51, 96-ին բանկերի թիվը կսրուկ նվաքեց 35-ի (խաքված ավանդատների արհին), 97-ին 33-ում գործում էր 34 առեւտրային բանկ։ Բանկային համակարգում արդեն ի հայտ եկավ ոչ ռեզիդենտ կառուցված մոտ 3 մլրդ 617 հաք. դրամ ընդհանուր արժողույթամբ։ Ակսած 1998-ից բանկերի թիվը ամեն արհ գրեք նույն է՝ 30 (+ - 1)։ Եւելով համակարգի նախորդ արհների ղինամիկայի դայանական կորին, ակնհայտ է դաշոնում, որ դրա կսրուկ եղուկներն արձանագրում են ինչ-ինչ սեղաարժեք ու միտումներ առողջ համակարգում։ Իսկ ինչպիսի՞ սեղաարժեք ու միտումներ է արձանագրում 2001-ից սկիզբ առած կորի անկումը։

Սա դաշոնական սեսակեսն է։ Իսկ ի՞նչ են ատում համակարգին լավատեսյալ ոչ դաշոնական ադրյուրները։ 3արմանալիորեն բոլորը մի հարցում միակարծիք են. ընդհանուր առմամբ ասիծանաքար ավելի դժվար է դաշոնում համակարգի ամբողջական ու ընդհանրական բնութագրումը, քանի որ, ինչպես ցույց են ասիլս դեղներն ու իրադարձությունները, յուրաքանչյուր բանկի ղեք է բնութագրել ու զնահատել առանձին, քանի որ յուրաքանչյուրն ունի իր «ստեղծիքիկան» ու մոտեցումներ։ Անցած արհներն աղաքուցեցին, որ ասիծանաքար զուք իրավական դաշոնում գործող հայաստանյան բանկերի թիվը ոչ թե ավելանում է, այլ դալկասում է։ արդիսիսի հիմա արդեն մասների վրա կարելի է հաւել։

Սնանկացման մասին», «Լիցենզավորման մասին» օրենքներում, «Քաղօրենսգրքում» եւ այլ օրենքներում։ Դա է, թերեւս, դաշոններից մեկը, որ այն բոլոր բանկերը, որոնց լիցենզիան ԿԲ-ն էս է վերցրել, դաշի են սկել վերջինիս, եւ դաշակած գործընթացները կարծես թե իրավաբանական լուծում չեն կարողանում սսանալ։ «Էկոնոմիմվեստը» Կենտրոն եւ Նոր-Մարաք համայնների առաջին աշանի դաշարանի կողմից մերժվելուց հեքո դիմել է վերաքննիչ դաշարան։ Նրա ճանադարհն է բռնել նաեւ «ՌիԱ»-ն, իսկ «Շիրակիմվեստի» դաշարանում արդեն փակված կարելի է համարել։

Բանկային համակարգի վերլուծաբանների կարծիքով, ասիծանաքար հասունանում է նաեւ դեղադիտների աղաքուկարության խնդիրը (որը համակարգի առողջացման կարեւոր բաղադրիչներից է)։ Փոփոխության կարի ունի նաեւ բանկային վերահսկողությունը. եթե առաջին փուլում վերահսկողության վարչական մեքոցները դաշարադիր էին, աղա այս փուլում արդեն կարող են վնասաքեր լինել։

Մի խոսով, խնդիրներն արդեն ակնհայտ են, եւ դրանց լուծումը օրենքով վերադադար է առավել երաքսավորված դեքական մարմին՝ 33 կենտրոնական բանկին, ինչը մասնագետների գնահատմամբ, այսօր, մեղ մաս, ակնկալվող ակիվությունը չի ցուցաբերում։

«Սանհիսարական հասումներ» բանկային համակարգում
Եր անատում որոշ ծառեր չորա-

Խնդիրներ ամբողջ համակարգում եւ առանձին բանկերում
Բանկային համակարգի երեք հիմնական բնութագրիչներն են անու-

Կոոդերացումը՝ զարգացման ուղիի ճանադարհ

Վերջին մի քանի արհների ուսումնասիրությունից դարգուկում է, որ հանրադեքության գյուղատնտեսության զարգացման միակ ճանադարհը գյուղացիական (ֆերմերային) սնեստությունների կոոդերացումն է։ Միջազգային փորձը նույնպես ցույց է ասիլս կամավորության սկզբունքով սնեստական համագործակցության այս ձեւի արդունակվեսությունը։

Սեփականատերուկին հեքո հանրադեքությունում ձեւավորվել են 330 հաքարից ավելի գյուղացիական սնեստություններ։ Գործելով մեկը մյուսից անկախ եւ չհամագործակցված վերջիններս դժվարանում են արդունակվես գործունեություն ձավալել։ Նրանք չեն կարող աղաքային արադրություն, իսկ օուկայում կայուն սեղ ու թելարող դեք ունենալ։ Բացի այդ, օուկայական սնեստությունում գործող ֆերմերը ղեք է ոչ միայն մասնագիտական զիսելիներ ունենալ, այլեւ զիսելիներ թիզնսի, կառավարման, մարկեքինգի վերաքերյալ, գործարար հնոություններ, որոնք, ցավով, այսօր մեծ մասամբ բացակայում են մեր ֆերմերների մոտ։ Փաստորեն, այս ասքը արհների ընթացում սեփականատերուկիված ֆերմերային սնեստությունները (բացառությամբ մի քանի առանձին սնեստությունների) մի կերպ գոյատեւում են եւ չեն կարող կայուն զարգացում ունենալ։ Ա-

Միսիանի «Ցուղի» գյուղացիական կոլեկտիվ սնեստությունը նույնպես համարվում է կոոդերացման զարգադարհը։

հա այստեղ է, որ ավելի խոտր, ընդհանրացված գործունեություն ձավալող կազմակերպությունների անհրաժեքություն է զգացվում, քանի որ դրանք նեված են այլ հարցերի լուծման ուղղությամբ կարող են ավելի ճիշտ եւ իրատեսակ մոտեցում ցուցաբերել։ 3այասանի գյուղատնտեսության զարգացման համար այսօր հույժ կարեւոր է ֆերմերային սնեստությունների միավորումը գյուղատնտես-

ական կոոդերացիվների ստեղծումը։ Աւխարում այսօր գործում են բազմաթիվ ֆերմերային կոոդերացիվներ, դրանցից ասերն արդեն լուրջ հաքողությունների են հասել եւ ճանաչված ընկերություններ են։

Ֆերմերային կոոդերացիվների ձեւավորման նդաքակն է օգնել ֆերմերին կառավարման խնդիրներում, իրականացնել դարաքանյութերի, թունաքիմիկատների, մարկեքինգի եւ

այլ ծառայությունների ընդհանրացված մասուցումը, արադրանքի իրացման խնդիրների լուծումը, դայարի միջոցառումների կիրառումը եւ այլն։

3այասանի ֆերմերային սնեստությունների միավորումը հնարավոր չէ առանց դեքական աքակցության, նա ղեք է նդաքսի կոոդերացիվ արժաման զարգացմանը, օգնի ստեղծել այնպիսի կազմակերպական կառույց եւ ընդունել այնպիսի ռազմավարություն, որոնք անհրաժեք են ֆերմերային կոոդերացիվների ձեւավորման համար։ Անհրաժեք է ունենալ իրավական նորմալ կարգալիծակ, ղեք է ճիշտ փոխհարաբերություններ հաստատվել կոոդերացիվի եւ ֆերմերների միջեւ, աւխասանային գործունեությունը լինի անհավեք թե ֆերմերի եւ թե կոոդերացիվի համար։ 33 գյուղատնտեսության նախարարությունն արդեն մակել եւ ավարհն է հասքրել կոոդերացիայի օրենքի նախագիծը, որը ձեւվել է մասնակրկիս ուսումնասիրություններից։ Օրենքը դրական արձագանք է զսել համադաքասիական գրաքեսչություններում եւ մնում է հուսալ, որ անդայան կընդունվի։ Կամավորության սկզբունքով սնեստությունը այս նոր ձեւի կոոդերացիայի օրենքը բխում է հանրադեք-

ության գյուղատնտեսության զարգացման հեքաքա անհերից։

Գյուղատնտեսությունը 3այասանում այսօր ամենահաքո ճյուղերից մեկն է (համախառն արադրանքը 30 տոկոսը բաժին է ընկնում գյուղատնտեսությանը)։ Բացի այդ, մյուս ճյուղերի համեմատությամբ, գյուղատնտեսությունում ունի զարգացման ավելի մեծ դոտենցիալ հնարավորություն։ Երկրի ներսում արդեն արադրվում է միջազգային չափանիշներին համադաքասիական արադրանք, որը, որակը անհրաժեք, նաեւ արաքահանվում է։ Բարեքալիքաքար, անկումային արհները հեքեւում են մնացել։ Աեք մոտ գյուղատնտեսությունն այժմ դանդաղ, բայց հաստատուն դայելով առաջ է գնում։ Իսկ դրա համար կան նախարարյալներ նոր սեխունղոգաների ներդրում, արադրանքի աղաքանալին սեխի քարելալում, որակի քարձարցում, արաքահանում եւ այլն։ Ֆերմերային սնեստությունների զարգացման եւ հաքոքանման համար անհրաժեք է փոքր ֆերմերային սնեստությունների միավորում։ 3ամաւխարային փորձը վկայում է. միայն միավորվելով նրանք կարող են սնեստական արդունակվես գործունեություն ձավալել։ Իսկ այդպիսի միավորումների ստեղծման արժեքը 3այասանում արդեն առկա է։

Օգոստոսի 2-ին «Ազգը», անդադարառաջ հայսնի թուր մտավորական թաներ Ալեքսանդր Գրիգորյանը, Տեղեկացրել էր, որ նա դարձրեալ թղթակցում է «Ազգուհի»։ Նրա վերջին հոդվածները բացառապես առնչվում են «Հայ-թուրական հաշտեցման հանձնաժողովին»։ Եւ դրանցում միանգամայն կասկածի տակ է դրվում հանձնաժողովի գործունեության մոտասակահարմարությունը։ Սա այն հարցն է, որի շուրջ շարունակվում է ավելորդ կրեմի քորքուրումը սփյուռում։ Այդ ընթացքում միանգամայն ընդլայնվում են «հայերի դատապարտում» ի լուր աշխարհի շեփոհարեղու թուր-ամերիկյան ֆաղափական քրջանակների հնարավորությունները։ Այս շեփոհարումները հիմք են տալիս ենթադրելու, որ «Հայ-թուրական հաշտեցման հանձնաժողով» ստեղծումը նախաձեռնելիս ԱՄՆ ՊԵՆ-դեդարամենք իր նախաձեռնությունը ոչ

միայն համաձայնեցրել է Թուրքիայի արտոն-միտարարության եւ նրա գործունեությանը նրա տող համադասասիան ծառայությունների հետ, այլեւ առաջնորդվել է ինչպես Հայոց ցեղասպանության թուրական ժխտումների հետ հաշտեցնելու մեջ հայ ժողովրդին համոզելու այն-դեպ էլ սփյուռափայտությանը դատակետու առաջադրանքով։

Օգոստոսի 24-ին «Ազգում» հրատարակված հոդվածով Թաներ Ալեքսանդր քրջանակում է վերհիշել հանձնաժողովի թուրական միտումները։ Թեքեւս նա դրանով ցույց է տալիս, որ «Հայ-թուրական հաշտեցման հանձնաժողովը» դատարարված է ձախողման։ Այս ամենի առումով Ալեքսանդր հոդվածը չափազանց ուշագրավ է։ Ստրեւ դա քարգամարար ձեր ուշադրությանն ենք ներկայացնում։

Վ.Չ.

«Հայ-թուրական հաշտեցման հանձնաժողովի» ձախողումն անխուսափելի է

«Կալիֆոռնիա կուրիեր» թերթը օգոստոսի 16-ի համարում անդադարառաջ «Հայ-թուրական հաշտեցման հանձնաժողովի» անդամ մեծագու Սանթրեֆին վերագրվող խոսքերին։ Ըստ անդադարառի, Սանթրեֆը արել է ահազանգող հետեյալ հայտարարությունը. «Մեր հանձնաժողովի գլխավոր նպատակն է խոչընդոտել ամեն տարի Միացյալ Նահանգների Կոնգրեսի եւ արեւմտյան երկրների խորհրդարանների առջեւ դրված ցեղասպանության ծանաչման նախաձեռնությունները, որոնք հետանուս են թուլացնելու Թուրքիայի դիրքերը։ Մեզ համար կարեւոր է, որ այդ հարցն այլեւս չհնարակվի Կոնգրեսում։ Զանի դեռ մենք շարունակում ենք երկխոսությունը, վստահ ենք, հարցը չի դրվելու Կոնգրեսի օրակարգում, եւ մենք թուրքերու, Կալիֆոռնիայի, Տեքսասի, որ երկխոսություն է շեղի ունենում թուրքերի եւ հայերի միջեւ, Կոնգրեսն այդ հարցը լնարկելու դատանք չի զգալու»։

Այս խոսքերի խկությունը չեն ստուգել, չգիտեն։ Այլ հնարավորություն էլ չունեն, քան ցանկանալ, որ դրանք ճիշտ լինեն, որովհետեւ վերհիշելով խոսքերը երկխոսության հակառակորդների մտահոգությունները հիմնավորող բնույթ են կրում։ Թուրքիան արդեն, ըստ ժողովրդական առածի, երկխոսության մեջ է մտել ոչ թե «խաղող ուտելու, այլ այգեդանին ծեծելու» ակնհայտ միտումով։ Ինչպես բացառապես ճշտվում է, այստեղ գլխավոր նպատակը երկխոսությունը չէ, այլ դրա միջոցով Թուրքիայի վրա գործադրվող մտումների թուլացումը։ Որքան էլ սա «գեղեկական խորամանկություն» դարձնակի, այնուամենայնիվ

մի» հարց, ադա դա իննաբերար կսանա կողմերի միջեւ ծավալվող «հոգեբանական դատարարում» երանգ, թեւ չի լուծվի, բայց նախադրյալներ կստեղծվեն, որոնցով առկա խնդիրները նոր հարթության վրա վերսին առաջանան։

Վերհիշելով ելույթների եւ հայտարարությունների հետեւանով (խոսքը Սանթրեֆի մասին է) հայկական քրջանակները հանձնաժողովի նկատմամբ վերին ասիմա-նի բացասական դիրքում են ցուցաբերում, ինչը իր հերթին գալիս է բացառապես մեկ այլ հանգամանք։ Իննաին հարցն ու հարցին մտեցումը տարբեր իրողություններ են։ Հայերի եւ թուրքերի միջեւ կա մի հարց, որը դատանական լուրջ բնույթ ունի։ Դրա կողմին, սակայն, կան մարդիկ, որոնք հարցին իրենց մտեցումներով նոր խնդիրների առաջացման տեղի են տալիս։ Այլ կերպ արան այն մարդիկ են, որոնք Կալիֆոռնիայի, Տեքսասի, որ երկխոսություն են հարցնում, այլ դրա շարունակ դատանումը։ Եթե մենք իսկապես հարցը լուծելու ցանկություն ունենք, ադա դա նախ մեր ուղեղներում դեպ է լուծվել, որոնքով հանգենք հարցին ցուցաբերվող մեր մտեցումները եւ դրան առնչվող արտադարարությունների ոճը փոխելու անհրաժեշտությունը։ Այնուհայեւ, որ նրանք, ովքեր հարցին մտեցում են դատանական բեւանանը շարունակելու տեսակյունից եւ միայնակ դիտում են իբրեւ բեւանիներ, շարունակելով «դատարարումը», որեւ խնդիր չեն կարող լուծել, բայց միանգամայն ի վիճակի են նոր խնդիրներ առաջ բերել։

Հետադարձ հայացք ձգելով Թուրքիայի առ այսու վրան ֆաղափականությունը, ամենեւին դժվար չի լինի կոտակել վերհիշելով տրամաբանության անհերելի ազդեցությունը նեված մտեցումների վրա։ Թվում է, թե գլխավոր խնդիրը հենց մտեցման մեջ է։ Եթե հարցը շարունակ ընկալվի որդեւ «հայկական կողմի» եւ «թուրքական կող-

Օգոստոսի կարեւորագույն իրադարձությունները

Օգոստոս ամիսը նախորդ ամիսների համեմատ աղիւս էր իրադարձություններով։ Պատճառը այս ամիսին բաժին ընկնող արձակուրդային քրջանն էր։

Այնուամենայնիվ, ՀՀ բարձրասիճան դատեցնյալները կատարեցին մի շարք այցելություններ տարբեր երկրներ։ Անցկացվեցին Համահայկական խաղերը։ Կյանից հեռացան անվանի երգիչ Հովհաննես Բաղալյանը եւ ակադեմիկոս Լեւոն Սկրջյանը։

Երեւան-Ստեփանական երթուղային ավտոբուսի վթարի հետեւանով զոհվեց 10 մարդ։

1. Նախագահ Քոչարյանը մասնակցեց ԱՊՀ ղեկավարների ոչ դատեցնական հանդիմանը Սոչիում։
- 6-7. Գյումրիում եւ Երեւանում անցկացվեց դուրուկի միջազգային փառասնը։
7. Վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանի Լեւոնային Դարաբաղ կատարած եռօրյա այցի հետեւանը դարձավ Հայաստանի եւ ԱՊՀ-ի գործակցության համաձայնագիրը։ Կոմկուսի կենսկոնը որոշում ըն-
- լանյան էլցանց», «Կենսոնական էլցանց», «Հյուսիսային էլցանց» եւ «Հարավային էլցանց» ՊՓԲԸ-ները սեփականաւորելու օրենքը։
- 18-26. Երեւանում անցկացվեցին Համահայկական II խաղերը, որոնց մասնակցեցին շուրջ 3000 մարդիկ աշխարհի 32 երկրների 95 ֆաղաներից։
18. Նախագահ Քոչարյանը ներկայացվեց Արմավիրում կայացած հայ-ռուսական զինավարժություններին։

դուրեց Հրանս Ոսկանյանին Կոմկուսի խորհրդարանական ֆրակցիայից եւ բյուրոյի անդամությունից ազատելու մասին։

- 7-11. Հայաստանում անցկացվեցին հայ-ռուսական համատեղ զինավարժություններ։
8. Ելույթ ունենալով ՀՀ հանրային հեռուստատեսությամբ Արմենելի գործադիր սժորեն Լիկոս Յորդիկյանը հայտարարեց ֆաղափային հեռախոսակաղի ռոդեվ-ճարի ներմուծման անխուսափելիության մասին։
- Ձավախի դատեցմանը Թիլիսիում բողոքի ցույց կազմակերպեցին նախագահ Քոչարյանի ֆաղափային անդամները։
9. Երեւան-Ստեփանական մայրուղում երթուղային ավտոբուսի վթարի հետեւանով զոհվեց 10 մարդ։
13. ՀՀ դատեցնության նախարար Սերժ Մարգարյանը հանդիմեց ԱՊՀ կոլեկցիվ անվանագության խորհրդի գլխավոր ֆաղափայ Վալերի Լիկոլայանի կողմից։
14. Մարգարյան 10 հեռուստաընկերություններ ստացան «Եվրասիա» հիմնադրամի հայաստանյան մասնաճյուղի դրամաւորները։
15. Քաղաքապետական ավաղիայի եվրոդական կոմիտեի նախագահ Ալֆրեդո Ռոման Երեւանում սրված հարցադրույցում հայտարարեց, որ հոկտեմբերին Փարիզում կայանալի կոմիտեի խորհրդակցության ժամանակ լնարկվելու են Լեւոնային Դարաբաղի օղային տարածի օգտագործման եւ ՔԼԵԿ-ին Հայաստանի անդամակցության հարցերը։
16. Նախագահ Քոչարյանը ստորագրեց «Աղեթի գոտու վերականգնման համալիր ծրագիրը»։ Էներգետիկայի նախարար Կարեն Գալուսյանը մասնակցեց Իրանում կայացած 9-րդ միջազգային առեւտրային տնակաճարին։
17. Նախագահը ստորագրեց «Երե-
20. Կյանից հեռացավ Հայաստանի վասակավոր արտիստ, անվանի երգիչ Հովհաննես Բաղալյանը։
21. Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Բ-ն տնեց ծննդյան 50-ամյակը։
22. Պատեցնական այցով Սիրիա մեկնեց ՀՀ դատեցնության նախարար Սերժ Մարգարյանը։ Նախագահ Քոչարյանը ընդունեց ԱՄՆ կոնգրեսական Աղան Շիֆի գլխավորած դատեցնական շարքի անդամները։
23. Կյանից հեռացավ Ռուս-հայկական (Կալիֆոռնիայի) համալսարանի ռեկտոր, ՀՀ ազգային ակադեմիայի ակադեմիկոս, Հայաստանի գրողների միության անդամ Լեւոն Սկրջյանը։
- 23-26. ՀՀ արտոնման արտադարար Օսկանյանի դատեցնական այցը Հարավսլավիա։
29. Հայ առաքելական եկեղեցու մանլո դիվանը հայտարարություն տարածեց, որ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածինը չի խախտում Երեւանում կորիդայի անցկացումը համարելով այն ֆրիսոնեական արժեներին ներհայ։
- 29-30. ՀՀ դատեցնության նախարար Սերժ Մարգարյանը մասնակցեց ԱՊՀ դատեցնության նախարարների խորհրդի նիստին եւ ԱՊՀ զինված ուժերի զինավարժություններին Աստրախանում։
30. Նախագահ Քոչարյանը դարձավ 47 տարեկան։
31. Լեւոնային Դարաբաղի եւ Արթեւազանի զինված ուժերի Եվան գծում ԵԱԿ դիտորդներ անցկացրին զինադարձի կանոնակարգի մոնիթորինգ։
31. Արմենելի ՀՉ ՓԲԸ-ն հայտարարեց սեղեցների 1-ից նոր սակագնային ֆաղափականության անցնելու իր վերջնական որոշումը։

ՍՊՐԵՆԱ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ
Բաղափական եւ տարածաքրջանային հետազոտությունների կենտրոն

ՄՏՐՎԱԲԱՌԻՐ

Եվրախորհրդարանում մենատեր լեզու չի լինի

Անգլիացիների առաջարկությունը մերժվեց

Բուռն վիճարանություններից հետո, սեղեցներին 4-ի երկույան Մտրաբուրգում եվրախորհրդարանի բյուրոն որոշեց առաջիկայում եւս դատեցնական խորհրդարանում օգտագործվող մի շարք լեզուները, չնայած եվրամիության ընդլայնումից հետո դրանք թիվը 11-ից կհասնի 20-ի զգալիորեն ավելացնելով բանավոր ու գրավոր բարձրագույնությունների վրա ծախսվող գումարները։ Այստիպով, եվրախորհրդարանը մտադիր է դատեցնական լեզուների իրավահավասարությունը եւ մայրենի լեզվով բանավոր ու գրավոր արտադարարությունը դատեցնական լեզուներին իրավունքը։

2000 թ. զեկուցագրերի 35,6 տոկոսը կազմվել է անգլերեն, 29,5 տոկոսը՝ ֆրանսերեն եւ 11,1 տոկոսը՝ գերմաներեն։ Ներկայումս բազմակեզվական հետ կաղված ծախսերը կազմում են եվրախորհրդարանի բյուրոյի 30 տոկոսը՝ 274 մլն եվրո։ Եվրամիության ընդլայնումից հետո այդ ծախսերը կընդամենը կընկալվեն եւս 30 տոկոսով։ Այդուհանդերձ, եվրախորհրդարանի իտալացի դատեցնական Գովոլո Պոդեստայի դատեցնական զեկուցագրում մերժվում են ինչպես միակեզվական գաղափարը, այնպեւ էլ աշխատանքային լեզուների թիվը սահմանափակելու առաջարկը։ Միաժամանակ առաջարկվում է օգտագործել 2-4 «առանց-

ֆային» լեզու, որոնք միջնորդի դեր են կատարելու։ Օրինակ, լիսվերեն-դորտուգալերեն բարձրանյի բացակայության դատեցնական կարելի է օգտակել ֆրանսերենից, բարձրագույնությունը կատարելու նախ լիսվերենից ֆրանսերեն, ադա ֆրանսերենից դորտուգալերեն։ Եվրամիության ֆաղափայների կողմից ուղղակիորեն ընտրվող համայնային միակ հաստատությունը եվրախորհրդարանը մերժեց անգլերենը միակ աշխատանքային լեզու դարձնելու անգլիացիների առաջարկը՝ բարձրագույնական ծառայությունների հայեցողությանը թողնելով «առանցֆային» լեզվի ընտրությունը։ Միաժամանակ հարկ է նեւել, որ ի տարբերություն եվրախորհրդարանի, Բյուրոն չունի գործող եվրահանձնաժողովը երազում է անգլերենը դարձնել միակ աշխատանքային լեզու։

Պ. Բ.

Բարազանյանական օրեր Երևանում և Մոսկվայում

Այս օրերի լրացավ մեծանուն կոմպոզիտոր, ԽՍՀՄ ժողովրդական արտիստ, դաճակահար Առնո Բարազանյանի 80-ամյակը: Հոբելյանի առիթով սեպտեմբերի 6-9-ը Երևանում, իսկ հոկտեմբերի 2-8-ը Մոսկվայում կկազմակերպվեն Բարազանյանին նվիրված միջոցառումներ: Այս մասին ժողովրդական արտիստ, լրագրողներին տեղեկացրեց կոմպոզիտորի որդին՝ «Առնո Բարազանյան» բարեգործական հիմնադրամի սեփականատեր Արա Բարազանյանը: Այդ օրերին ծանաչված կոմպոզիտորի ստեղծագործությունները կկատարեն հայ երիտասարդ երգիչներ ու երաժիշտներ: Բարազանյանական օրերի հանդիսավոր բացումը տեղի կունենա սեպտեմբերի 8-ին «Արամ Խաչատրյան» մեծ համերգասրահում: Այդ օրը Հայաստան կծանաչվեն նաև Իոսիֆ Կոբզոնը, որը, Արա Բարազանյանի խոսքերով, վաճառող է, բայց չի կարող իր ներկայությամբ չհարգել կոմպո-

զիտորի հիշատակը: Երևանի փառաբանական օրերում «Երևան» մշակութային կենտրոնի համերգասրահը կանվանակոչվի Առնո Բարազանյանի անվամբ, Կամերային երաժշտության սահմանափակ խառնուրդի համերգային կոմպոզիտորի հուշարձանը, Երևան փառաբանական կրթական կենտրոնը կազմակերպի նաև նրա բանագրանքը: Արա Բարազանյանը մեծ նախաձեռնող է եղել հայ երիտասարդների փառաբանական օրերի ստեղծմանը, որ Մոսկվայի փառաբանական օրերում մասնակցություն է ունենում: Հիմնադրամը բողոքել է նաև ծայրահեղական, որտեղ ընդգրկված են մեծանուն կոմպոզիտորի արվեստը ժամանակների երգերը՝ նույնպես երիտասարդների, որքան նրանց հայրերին: Մարտի 19-ին սակավին էջե-

Տայասանի համերգային շրջանների օրերի հավաքածու օրերի հարստացավ բացառիկորեն արժեքավոր ու գեղեցիկ նոր մուտուրով: KAWAI ճաղարկական արտադրության մեծ համերգային շրջան է, որ վստահաբար բազմաթիվ տեսակապետները «Արամ Խաչատրյան» համերգասրահում: Ա. ք. մայիսի 19-ին սակավին էջե-

համար: Եվ, անուշաբույր, հիշարժան են միության հոգաբարձուների խորհրդի անդամների անունները, որոնց ջանադիր գործունեությամբ «ՀՖՆ բարեկամների միությունը» հասել է հասնում է իր բարձր նշանակության: Միջոցառումը (Հայաստանում ԱՄՆ դեսպանի կինը), Ասգեն Արմենյան (Հայաստանի Ամերիկյան համալսարանի հասուկ ծրագրերի բաժնի վարիչ), Տիգրան

Մեծաբուն դրվագներ է այս գործարկում ճաղարկական KAWAI ֆիրմայի դիրհորուները: Մույնտես հանդիսանալով բարեբար, ֆիրման 90-120 հազար ԱՄՆ դոլար իրական արժողությամբ շրջանված ընդամենը 40.000 ԱՄՆ դոլարով: Եվ հասուկ ընդհանրապես խոսքի են արժանի, անուշաբույր, Հայր և Ամնա Հովանյան բարեբարները, ովքեր վերհիշելով ակցիայից հանգանակված 20.000 դոլարին սեփական միջոցներից գումարեցին դակասող մնացյալ 20.000 ԱՄՆ դոլարը: Ըստ «ՀՖՆ բարեկամների միություն» մտահղացման, KAWAI շրջանը մեծ է Հայաստանում տեղադրված «Հայաստանի ժառանգություն» դաճակահարների համազգային միջազգային մրցույթից առաջ, որն անցկացվեց Երևանում, օգոստոսի 20-ից մինչև սեպտեմբերի 2-ը: Եվ այս գեղեցիկ նշանակության հրավանգով: Մրցույթի նախօրեին Եվրոպայում ճաղարկական KAWAI ֆիրմայի ներկայացուցիչ Պետեր Գրոսեն է ճաղարկացի մասնագետ-լարոդ Նորունի Սուտուկին «Վիլի Բեթս» ֆիրմայի աջակցությամբ Գերմանիայից Երևան ժամանեցին չմնաղ KAWAI-ը հայոց բնում տեղադրելու առաջնությունը: Իսկ թե ինչուիսին է ճաղարկական արդի շրջանների հզոր ֆիրմայի վերջին արտադրանքը, որն արդեն միջազգային համբավ է նվաճել, ականջալուր է ի սես եղանկ օրերս ավարտված դաճակահարների մրցույթի ընթացքում: Բացառիկ բարձր տեխնոլոգիա (դասական ոճավորման), թավ, գեղեցիկ հնչյունով, յուրօրինակ տեմբր, ել այս ամենը՝ արտաբերված էրպեսզի հրապուրանք ներկայացնող ձեռքի մեջ:

KAWAI-ը զարդարեց հայոց բնը

րին հայտնի, սակայն աննախադեռ բարեգործական մի ակցիա տեղի ունեցավ հայտնի բարեբարներ սեր ել իսկին Հայր և Ամնա Հովանյանների առանձնաձևը:

ր, ովքեր վերհիշելով ակցիայից հանգանակված 20.000 դոլարին սեփական միջոցներից գումարեցին դակասող մնացյալ 20.000 ԱՄՆ դոլարը: Ըստ «ՀՖՆ բարեկամների միություն» մտահղացման, KAWAI շրջանը մեծ է Հայաստանում տեղադրված «Հայաստանի ժառանգություն» դաճակահարների համազգային միջազգային մրցույթից առաջ, որն անցկացվեց Երևանում, օգոստոսի 20-ից մինչև սեպտեմբերի 2-ը:

Սարգսյան (ՀՀ Կենտրոնական բանկի նախագահ), Անդրանիկ Մանուկյան (ՀՀ սրահտորսի ել կառնի նախարար), դաճակահարուհի Լիլիթ Շուկարյան:

Եվ ահա չուեացավ միության հերթական կարեւոր միջոցառումը՝ հարստացնել Հայաստանի շրջանների արդեն իսկ հնացող հավաքածուն, հնարավորություն ընձեռել դաճակահարների նորանոր սերունդներին իրենց կատարական արվեստը ցուցադրելու ժամանակակից լավագույն նվագարանի վրա:

Ակցիան, որ կրում էր «Արվեստի զարուն» խորագիրը, ամփոփեց իր մեջ հիմնականում գեղարվեստական-համերգային մաս ել փակ աճուրդ, որին ներկայացված էին հայ վարդապետների գործեր գեղանկարներ, փանդակներ, կիրառական արվեստի այլազան մուտուրներ: Ակցիային մասնակցեցին ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը, Ամ դասգամավորներ, ՀՀ-ում սարքեր երկրների դեսպաններ, միջազգային գրասենյակների ներկայացուցիչներ, Հայաստանի բանկերի աշխատակիցներ, անհատ ձեռներուներ: Հանգանակության գումարը 20.000 ԱՄՆ դոլար կազմեց, որից 5000-ը շնորհիվ էր «Մուլտի գրուկ» կոնցերտի նախագահ Գագիկ Շահումյանը:

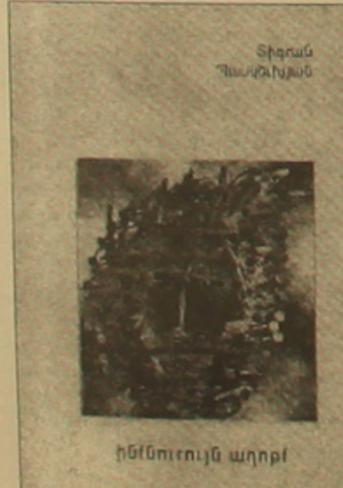
Իսկ այս աննախադեռ միջոցառման մտահղացման ել իրագործման հեղինակը «Հայաստանի ֆիլիհարոնիկ նվագախմբի բարեկամների միություն» էր: Հիշեցնենք ընթերցողին, որ հիշյալ միությունը հասարակական կազմակերպություն է, որ ստեղծվել է 1996-ին նշանակ ունենալով տեղականորեն ել հնարավորին միջոցներ հայթայթել ՀՖՆ-ի սարքերույթ հոգսերին սատար լինելու

Բաներ կան, որ չեն սակարկվում Տիգրան Պասկեպիշյանի «Ինֆունուրյն ադոթ» գիրքը

Գրադարակների ել գրերի միջով, իմաստների միջով ել բաների, թմբիների միջով թմբիարտերների, արցունքների միջով, նաեւ հրձկանների, «Դու ի՞նչ ել չես սիրում» առաստիկի միջով կամ «Ես եզ սիրում եմ» առաստիկի միջով անցնում է բանաստեղծը Տիգրան Պասկեպիշյանը, անցնում է, ինչուիս ուղտ ասեղի ծակով՝ առանց առանձնակի ջան ու ջիգի: Անցնում է Տիգրան Պասկեպիշյանը, ով բանաստեղծելը արհեստ չդարձրեց երբեք, նա, ում բառը ծայրահեղ դժվարությամբ տեղավորվեց թղթին: Ժամանակի վարդիվերումների մեջ եթե նա կեղեիկ ինչ-որ չափով արեւահարվեց կամ ծեծվեց կարկսով, կեղեիկ սակ եղածը հարստացավ, փայլեց, բարիացավ: Ժամանակի թափառականներից գասվեց-ջոկվեց բառի նկատմամբ հայրական իր ցավով ել որդիական խոնարհությամբ: Ու իրեն սիրելու համար շուրջանակի դեռ հերթ լիսի կանգնեց, ել նրան, որ առաջիններ կլինեն, վերջինները դառնալիս կասեն իրեն: «Բայց երանի՜ սիրեն ամբողջ օրսով՝ ու օրսերով համայն: Բայց երանի՜ ասեն ամբողջ օրսով՝ ու օրսերով համայն», այսուիս է մտածում Տիգրան Պասկեպիշյանը: Ծայրահեղացնում է: «Մերք արդելու, մերք դադար առնելու, մերք կրկին արդելու/ գործողությունները/ նույնն են, փան ծանծրույթը...: Մթնեցնում է ամեն ինչ: 2է, ինչու: Իմեներդ տուգվեք ձեր մեջ,

մեծ ձեր հոգին (եթե անգամ բանաստեղծությունից հեռու մարդ ել), կեսնեք, որ այսուիս ել մտածում, եթե ոչ նույն բաներով, խոսքերով, բայց այսուիս ել մտածում: Եւմարտությունը դաժան է: Ու խե-

թովմասն անհավաս մեծ երկփեղկված շուկա ու ճաճ, գնում են ժամանակի սայթափուն սալաբարերի վրայով: Ո՛ր: Այնտեղ, որտեղ այս կյանքը չկա, որտեղ հիշողությունն է լինելու այս կյանքի մասին: Իսկ այս կյանքում բանաստեղծը չուեցավ լինել ոչ իերթողհայր, ոչ էլ հակադեռ կիսամեռ արդի դասնություն գրող: Բայց մարդ լինելուց առաջ, մարդ լինելուց հետո դու այստեղ ես եղել (անձնագիրը բացես), չկա ուրիշ փառք, բացի մի փանիսից, որ կան այնտեղ, ուր դու չդեք էլ որ լինել: Ու փ փառքը սա է, ու փ ժամանակը սա է: Դու լիսի համակերպես, ընդունես այս անժխելի իրողությունը, ենթարկվես փառքի ու ժամանակի փայլերին: Գիտես: Ու եթե եզ հանում ես ժամանակի միջոց ու փառքից ես հանում, միեւնույն է, մնում ես ժամանակի մեջ ել ակամա դասնագիրներից մեկն ես համարվում: Դժվար է փ փառքումը, ճառադակից, բայց ուրացում չէ, որքան էլ ուման փորձեն այդուիս դասել, փանգի բանաստեղծելը արհեստ երբեք չդարձած փ ման բանաստեղծը եթե զարկում է իրեն է զարկում, եթե օրհնում է նրանց է օրհնում, ովքեր դեռ լիսի է սովորեն բանաստեղծության փայլությունը: Բո գիրքը միտ մոտը ունենալու գիրք է, որտեղից իմեներս մեզ չմոռանան:

լագար (բանաստեղծ) լիսի է լինել Եւմարտության դեմին նայելու համար: Բանաստեղծ (խելագար) լիսի է լինել Ասված բառը վախով չարսաբերելու համար: «Վաճառք ու գնում-ուրկան է, ահա/ սակարկելի է ամեն ինչ ու կա: / Ասակարկելին չի հանվում շուկա, / գործություն, որին համարժեք չկա...»: Ել այս նեղ դասերի միջով, որտեղ երկվորյակ

ՍԵՊՏԵՄԵՐ 2001

Մրցակցության փոխարեն՝ մերձեցում

Հայ պատանիները փառասուն ներկայացել են լավագույնս

«Ավելի լավ է երգել, փան դասերգմել» կարգախոսով Մոսկվայում օգոստոսի 23-30-ը տեղի է ունեցել Մեծուկյան սենտական համագործակցության երկրների խորհրդարանական վեհաժողովի Երևանում կազմակերպված մանկադասական փառասուն: 2000 թ. դեկտեմբերին համագործակցության անդամ երկրների խորհրդարանականները հաստատել էին միջոցառման անցկացման մասին ներկայացված նախագիծը, որին, որտեղ օգոստոսի, Սիբիրյան բանկը հասկացրել էր 250 հազար դոլար: Ինչուիս տեղեկացրեցին համագործակցության մասվիրական անդամ Գագիկ Թադեոսյանը, փառասունի կազմակերպման ել անցկացման հիմնական հեղինակներն են Ռուսաստանի Դաճակահարները ել Հայաստանը: Ի սարքերություն Ռուսաստանի, որը, փառասունի գեղարվեստական ղեկավար Տիգրան Հեբեկյանի խոսքերով, ներկայացել էր ոչ այնքան հաջող, Հայաստան արժանի կերպով էր ներկայացել: Կազմակերպության անդամ 11 երկրների ել դիտորի կարգավիճակով հանդես եկած Խուրախի ել Եգիպտոսի ներկայացուցիչների մեջ 30 հայ երեխաները փայլել են կատարողական արվեստով ներկայանալով սարքեր ժանրերի երաժշտական համարներով: Փառասունի «հայկական օրվա» ընթացքում ցուցադրվել է ակնարկային ժողի 9 փոքրիկ վավերագրական կինոնկար Հայաստանի դասնության, մակուրային արժեքների ել մայրափառք Երևանի մասին: Պատվավոր հյուրի կարգավիճակով

Հայաստանից փառասունին մասնակցել են կոմպոզիտոր, Ամ դասգամավոր Ռոբերտ Ամիրխանյանը, ՀՀ մշակույթի, գիտության, սպորտի հարցերի փոխնախարար Ալիս Պաշտոմյանը ել Ամ դասախրավական հարցերի մշակական հանձնաժողովի նախագահ, ԱՃՏՀ ԽՎ փոխնախագահ Վիկտոր Դավաթյանը: Բացման խոսքով հանդես գալով՝ ՌԴ Դեպարտամի նախագահը արդուիսց է հյուրասիրել Վիկտոր Դավաթյանին, որը ես էլույթ է ունեցել՝ կարեւորելով միջոցառման անցկացման անհրաժեշտությունը: Իր հերթին Ռոբերտ Ամիրխանյանը փառասունին որտեղ հիմնեց Ալիսը ել իր ստեղծագործությունը, ում այսուիս կինի յույն Երևանում կազմակերպվելիս հետագա փառասունները: Միջոցառման մասնակից բոլոր երեխաներին ել կազմակերպիչներին հանձնվել են ղեկավարներ ել մրցանակներ: Գագիկ Թադեոսյանի խոսքերով, եթե առաջին փառասունը զուտ ժամաչողական բնույթ ուներ, ապա մյուս փառասունը, որոնք կկազմակերպվեն դարբերաբար, կընթանան մրցույթային կարգով: Փառասունի գեղարվեստական ղեկավար Տիգրան Հեբեկյանը փառասունը համարեց ոչ թե որտեղ սարքեր երկրների երեխաների միջոց ընթացող մրցակցության, այլ որտեղ մերձեցման ես մեկ փայլ: Ըստ Հեբեկյանի այն կարելի է հաջողված համարել, եթե նկատի առնենք, որ միջոցառման ավարտից հետո երեխաները չէին ուզում բաժանվել միմյանցից: ԳՈՍ ԱՐԲԱՏԱՅՈՒՆ

ԾԱՌԱՏՈՒԻ ԱՇԽԵՏՈՒՄ

Երեկ

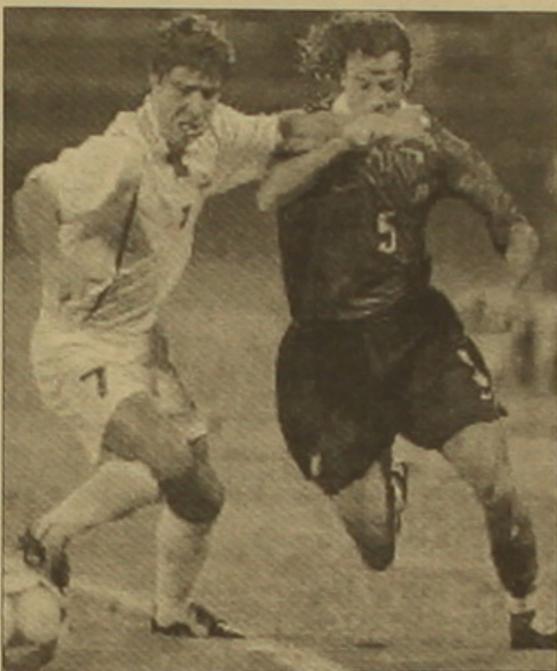
Սք. Էջմիածնի վեհարանում տեղի ունեցավ «Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսներ» դասկերպարի Եւրո-հանդեսը: Գիրք, որն ամփոփում է 1700-ամյա հայ եկեղեցու 132 հայրապետների Գրիգոր Լուսավորիչի մինչև Գարեգին Բ-ի ղեկավարություններն ել համառոտ կենսագրականները: Գրիկ հրատարակությունը հովանավորել են Վ. Մարկոսյանը ել Ա. Խոսրոյանը, դասախոսանու խմբագիրն է Պ. Հովհաննիսյանը, նկարիչը Ֆ. Հակոբյանը:

Երեկ մայրափառքում ցուցահանդեսային օր էր: Բացվեցին Վարուժան Վարդանյանի, Վանիկ Սանթրոսյանի ցուցահանդեսները, որոնց մասին ավելի ընդարձակ տեղեկատվություն կսրվի մեր թերթի վաղվա համարում: Երեկ Երևանի կամերային երաժշտության սանդ տեղի ունեցավ նաեւ գրող Ռուստեմ Զառոյանի գրերի Եւրո-հանդեսը, գրեր, որոնց մասին արդեն գրվել է մեր թերթի երեկվա համարում:

Մարզական

Հանգուցալուծումը սեղի կունենա վերջին տուրում

Ֆուտբոլի Եվրոպայի երիտասարդական առաջնության ընտրական մրցաշարերում կայացան նախավերջին տուրի հանդիպումները: Մինչ այդ եզրափակչի ուղեգիրը նվաճած Չեխիայի, Բելգիայի և Իսպանիայի հավաքականներին միացավ նաև Թուրքիայի ընտրանին: Ուղեգրերի մյուս սերերը հայտնի կդառնան հոկտեմբերի սկզբին, երբ կկայանան վերջին տուրի հանդիպումները:

Մենք ֆուտբոլասերներին արդեն տեղեկացրել էինք, որ Հայաստանի երիտասարդական հավաքականը հյուրընկալվելիս 0-1 հաշվով զիջել էր Ուկրաինայի ընտրանունը և, փաստորեն, զրկվել ընտրական 5-րդ խմբում 2-րդ սեղը գրավելու հնարավորությունից: Խմբում կայացած մյուս երկու հանդիպումների արդյունքներն այսօր հայտնի են: Բելառուս-Լեհաստան 3-3, Նորվեգիա-Ուելս 2-0: Այսօր ընկալվելու հավակնում են Ուկրաինայի և Նորվեգիայի հավաքականները:

- Ընտրական մյուս խմբերում գրանցվել են հետևյալ արդյունքները.
- 1-ին խումբ**
Հարավսլավիա-Սլովենիա 2-1, Լյուխեմբուրգ-Շվեյցարիա 0-3:
- 2-րդ խումբ**
Հոլանդիա-Էստոնիա 6-0, Կիբրոս-Պորտուգալիա 1-0:
- 3-րդ խումբ**
Չեխիա-Մալթա 3-0, Բուլղարիա-Դանիա 3-1, Հս. Իռլանդիա-Իսլանդիա 1-3:

ջասարը Ռուսաստանի ընտրանին է (14 միավոր), որին հետադարձում են Եվրոպայի ընտրանին ու հարավսլավացիները (12-ական միավոր): Երկրորդ, Շվեյցարիայի ընտրանին մեկ խաղ տակա է անցկացրել:

2-րդ խմբում ուղեգիրը նվաճելու հիանալի հնարավորություն ունեին լեհերը: Մրցակցերը, սակայն նրանք Կիբրոսում անսպասելի դարձան կրեցին: Այժմ Հոլանդիան, որն ավարտել է արդեն իր ելույթները, 17 միավորով սահմանվել է առաջատար դերը: Պորտուգալացիներն ունեն 16 միավոր և դեռ մեկ խաղ մեծ է անցկացնեն:

3-րդ խմբում Չեխիան արդեն նվաճել է ուղեգիրը, իսկ բուլղարացիները գրավեցին 2-րդ սեղը:

4-րդ խմբում թուրքերը կարելու հաղթանակ տարան Եվրոպայի ընտրանին և մասնագրավեցին: 6-րդ խմբում Բելգիայի ընտրանին վաղուց աղաչակցել էր իր մասնակցությունը եզրափակչի մրցախաղերին:

7-րդ խմբում ուղեգրին հավակնում են Իտալիան (16 միավոր) և Ֆրանսիան (14):

8-րդ խմբում իսպացիները մրցակցությունից դուրս էին: Ուղեգրին հավակնում են Հունաստանի (16 միավոր), Անգլիայի (14) և Գերմանիայի (13) հավաքականները:

- 4-րդ խումբ**
Թուրքիա-Շվեդիա 4-1, Սլովակիա-Սլովենիա 0-0, Ադրբեջան-Մակեդոնիա 1-0:
- 6-րդ խումբ**
Բելգիա-Շոտլանդիա 0-0:
- 7-րդ խումբ**
Ավստրիա-Բոսնիա 2-1:
- 8-րդ խումբ**
Վրաստան-Լիսվա 4-1, Հունգարիա-Ռումինիա 1-3:
- 9-րդ խումբ**
Անգլիա-Ալբանիա 5-0, Ֆինլանդիա-Հունաստան 0-3:

Ութարկուների «100-ի ակումբը» ստասում է նոր համալրումների

Ֆուտբոլասերներից բաժան, անուս, սեղյակ են ութարկուների խորհրդանշական «100-ի ակումբը» մասին, որը կրում է հայկական ֆուտբոլի վառ անհասկանալիություններից մեկի՝ Խորեն Հովհաննիսյանի անունը: Հիշեցնենք, որ ակումբում ընդգրկվում են դասնական մրցումներում 100 և ավելի գոլեր խփած ֆուտբոլիստները: Հաշվի են առնվում 33 բարձրագույն խմբի առաջնություններում (Ա), 37 գավաթի (Գ), Սուպերգավաթի (Ս), Եվրոպական գավաթների (Ե) մրցաշարերում, ինչպես նաև 37 ազգային և երիտասարդական հավաքականների (Հ) կազմերում, ԱՊՀ երկրների չեմպիոնների գավաթի խաղարկություններում (ԱՊՀ) խփած գոլերը:

Ութարկուների «100-ի ակումբը» համար ընթացիկ մրցաշարը կարող է բավական արգասաբեր լինել: Այն իր հյուրընկալ դռներն արդեն բացել է «Փյունիկի» հարձակվող Վարազդաս Ավետիսյանի համար, որը հուլիսի 29-ին «Միկայի» հետ խաղում խփեց դասնական մրցումներում իր 100-րդ գոլը և դարձավ ութարկուների ընտանիքի ժառանգորդը: Առաջնության 2-րդ օրը Վարազդասի օրհնակին կարող են հետևել նաև թիմակիցներ Արթուր Քոչարյանն ու Արա Աղամյանը: Երես և վերջինս համար 100-րդ գոլի սահմանագիծը հասելն անհամեմատ դժվար կլինի, քան որ Արան հիմնականում փոխադրված է դուրս գալիս հանդիպման վերջնամասում: Ֆուտբոլասերներն իրենք կարող են գնահատել այս կամ այն ֆուտբոլիստի հնարավորությունները՝ ծանոթանալով ակումբի հավաքածուի նրանց ցուցանիշներին:

Նեմե, որ ակումբի 8 անդամներից ներկայումս Հայաստանում հանդես են գալիս միայն երկուսը՝ Վահե Յաղոմուրյանը («Կոսայի») և Վարազդաս Ավետիսյանը («Փյունիկ»): Մրցաշարը բավական հաջող սկսեց արարատցի Տիգրան Եսայանը՝ իր գոլերի թիվն ավելացնելով 6-ով: Սակայն առաջին օրը վերջին նա մեկնեց Ֆրանսիա և այժմ հանդես է գալիս 5-րդ դիվիզիոնի «Ազա» թիմում: Արթուր Պետրոսյանն էլ նոր մրցաշարը դիմավորեց Շվեյցարիայի բարձրագույն խմբի «Յանգ Բոյզ» թիմում և այժմ ակումբի հավաքակալ գոլերի թիվն ավելացնելու միակ հնարավորությունը հավաքականի կազմում աչի ընկնելն է, ինչը չափազանց դժվար է:

Մեծ ֆուտբոլին վերջես հրաժեց

սկսեց Մամվել Նիկոլյանը, որին այդպես էլ չհաջողվեց ընթացիկ մրցաշարում բացել իր գոլերի թիվն առաջնությունում: Երես և, գավաթի մրցաշարում Նիկոլյանը խփեց 4 գոլով:

Ֆուտբոլասերներին հիշեցնենք, որ առաջինը երանելի բարձունքը հաղթանակ է հասնում 1995 թ. հուլիսի 14-ին «Հրազդանում»՝ նա գրավել է «Կոսայի-2» թիմի դարձաստացի Մայիս Աղաջյանի դասարանում: Մրցաշարը-95-ում «100-ի ակումբը» շարունակեց համալրել նաև արարատցի Վահե Յաղոմուրյանն ու «Փյունիկի» հարձակվող Արսեն Ավետիսյանը: 1998 թ. առաջնության մեկնարկում ակումբի անդամ դարձավ Արթուր Պետրոսյանը:

«100-ի ակումբ»						
Անդամները	Ա	Գ	Ս	Ե	Հ	ԱՊՀ ԸՆԳ.
1. Արսեն Ավետիսյան	150	23	-	3	1	5 182
2. Արթուր Պետրոսյան	125	15	1	-	8	2 151
3. Գեղամ Հովհաննիսյան	111	32	-	1	-	1 145
4. Տիգրան Եսայան	108	14	-	-	4	1 127
5. Վահե Յաղոմուրյան	104	18	-	-	-	122
6. Մամվել Նիկոլյան	81	24	1	1	-	107
7. Շիրակ Ստոյկան	96	3	-	1	-	1 101
8. Վարազդաս Ավետիսյան	80	19	1	-	1	- 101
Թեկնածուները						
1. Արթուր Քոչարյան	77	15	-	-	4	- 96
2. Արա Աղամյան	79	15	-	-	-	- 94
3. Մկրտիչ Հովհաննիսյան	78	9	-	-	-	- 87
4. Արսեն Շահգեղյան	65	9	1	1	4	- 80
5. Ան. Փախչեանյան	68	8	-	-	-	- 76
6. Միք Ավանեսյան	65	9	1	-	-	- 75
7. Արամ Ոսկանյան	66	6	-	-	1	- 73
8. Արամ Բարամյան	55	9	-	-	1	- 65
9. Կարեն Բարսեղյան	49	10	-	-	4	- 63
10. Սեւադ Արզումանյան	50	12	-	-	-	- 62

ՇՈՒՍՍ

Նունե Գարբինյանն առաջատարների շարքում

Հունաստանում շարունակվում է 10-18 տարեկան դասարանների և աղջիկների ժամանակակից Եվրոպայի առաջնությունը: Հայաստանի 8 ժամանակահատվածից առավել հաջող մինչև 12 տարեկանների մրցաշարին մասնագող Նունե Գարբինյանի ելույթն է: 4-րդ տուրում Նունեն մրցակցի նկատմամբ նոր հաղթանակ տոնեց և 3,5 միավորով զբաղեցնում է աղյուսակի 2-րդ հորիզոնականը:

4-րդ տուրում հաղթանակներ տոնեցին նաև Գեորգ Ավետիսյանը, Ալլա Սահակյանը և Լեոն Բարսեղյանը: Հիշեցնենք, որ մրցաշարին անց են կացվում Եվրոպայի մրցակարգով, և մասնակիցներից յուրաքանչյուրը խաղալու է 9 մրցախաղ:

Կարողվր սկսեց հաղթանակով

Բուենոս Այրեսում մեկնարկել է արգենտինացի համահայտ գրոսմայսթեր Միգել Լայդորֆի 12-րդ հուլիսյան մրցաշարը, որը մասնակիցների բավական ուժեղ կազմ է հավաքել: Բավական է նեղ աշխարհի բազմակի չեմպիոն Անաստի Կարոլին, որն ունի ամենաբարձր անհատական գործակիցը՝ 2692: Հաղթողի կոչման համար ժայթարի մեջ են մտել նաև այնտիսի համահայտ գրոսմայսթերներ, ինչպիսիք են Շվեյցարիան ներկայացնող Վիկտոր Կոչնոյը (2617), անգլիացի Նայջ Ծորթը (2664), ինչպես նաև ռուսացի մրցաշարի անփոփոխ մասնակից հունգարուհի Գյուլյիթ Պոլզարը (2686), աշխարհի ժամանակակից ներկայիս չեմպիոնուհի, չին ժամանակահատվածի Սե Զյուլը (2553): Երկարատև ընդմիջումից հետո կրկին խաղաասեղանի մոտ կնստի քաղաքացի համահայտ գրոսմայսթեր Էնրիկե Մեկինզը (2552): Մյուս մասնակիցներն են Պարլո Ռիկարդին (Արգենտինա, 2545), Ժյուրբերտ Միլոնը (Բրազիլիա, 2614), Թեյմուր Ուզբեկը (Ադրբեջան, 2558) և միակ միջազգային վարժես արգենտինացի Ռուբեն Ֆելգանը (2471):

Մեկնարկային տուրում մասնակիցներից բաժան խաղաղասիրաբար էին տրամադրված: Միայն Անաստի Կարոլին հաջողվեց սեփական մարտության մասնակցի Ժյուրբերտ Միլոնին: Ծորթ-Կոչնոյ, Ֆելգան-Մեկինզ, Ուզբեկ-Սե Զյուլ, Պոլզար-Ռիկարդո դարձան մրցակիցներ կիսեցին միավորը:

ԸՆՏՐԱԿԱԼ ՄՐՃԱԽԱՂ

Ազգային հավաքականն էլ զբաղվեց

Երեկ Լվովում ֆուտբոլի ՀՀ ազգային հավաքականն աշխարհի առաջնության ընտրական մրցախաղում ուժեղ չափեց Ուկրաինայի ընտրանուն հետ: Մեր ֆուտբոլիստները մրցակցին զիջեցին 0-3 հաշվով: Հանդիպման 13-րդ րոպեին սուգանային հարվածով հաշվը բացեց Ենչենկոն, ընդմիջումից հետո 84-րդ րոպեին Դոնցեկի «Շախտյորի» երիտասարդ հարցակալը Անդրեյ Վորոբեյը 2-րդ գնդակն ուղարկեց հյուրերի դարձասղ: Խաղի վերջին րոպեին նույն Վորոբեյը հաշվը դարձրեց 3-0: Հանդիպման մասին ավելի մանրամասն կտեղեկացնենք թերթի հաջորդ համարում:

Նոր անակնկալ չգրանցվեց

Նյու Յորքում շարունակվում է թեմիսի ԱՄՆ-ի բաց առաջնությունը: Գնալով չեմպիոնի կոչման հավակնորդների թիվը կրճատվում է: Արգենտինացի Գալիթ Նալբանդյանին հաղթելուց հետո Եվգենի Կաֆելնիկովը դարձավ առաջնության մասնակցից: Մեծ Լոնդոն կլեմանին (6-3, 6-4, 6-3) և մեծ Բանտոնը եզրափակչի: Հարկ է նեղ, որ կլեմանը վերջին օրը ցրանում Կաֆելնիկովի համար դժվարին մրցակից էր և մինչ այդ 3 անընդմեջ հաղթանակ էր տոնել օլիմպիական չեմպիոնի նկատմամբ:

1/8 եզրափակչի արգելը հաջողությամբ հաղթահարեց նաև թեմիսիստների համաաշխարհային դասակարգման առաջատար Գուստավո Կուեռտենը, որը դարձավ առաջնության մասնակցից: Այսօր Կուեռտենը և նաև ամերիկյան թեմիսի ծագող ասոլ Էնդի Ռոդիկը:

Կանանց մրցաշարում արդեն հայտնի են կիսաեզրափակչի առաջին երկու մասնակիցները: Հանա Պայար էր ծավալվել Լիդոնեյ Դեմեոտրիսի և Սերենա Ուիլյամսի միջև: Միայն 3-րդ խաղափուլում Սերենային հաջողվեց կեռնի նժարը թեկել իր կողմը:

Դարիս Բեդանովան, որը մախոր փուլում անակնկալ էր մասնակցել և ժայթարից դուրս էր թողել Սոնիկա Սելեչին, այս անգամ անկարող էր դիմադրել Սարսինա Հինգիսին, որը բավական հեծուրյամբ «հաշվեհարդար» տեսակ նրա նկատմամբ (6-2, 6-0):

ՕՐԿԱԿԵՏԻՐՈՒ

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ԲԵՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ստորակէս դնե՞լ, թե՞ չդնել

Այս սարվա ընդունելության ֆնտրությունները դարձյալ հավաստեցին, որ համընդհանուր «լինել, թե՞ չլինել» երկընթացակամ լուծումը լավագույնը չէ, քան հայերենի գրավոր աշխատանքում ստորակէս դնել-չդնելը: Ոմանք չեն հավասար...

Բայց ահա փորձենք կեսադրել այս սարվա «Շեմարանից» դիմորդներին բաժին ընկած այսուհի «ամենը» նախադասությունը: «Դա մի փոքրիկ ծնոթված դասակարգ է» (էջ 55): Երկու որոշումները՝ փոքրիկ ծնոթված, բաժանելով ստորակէսով: Մասնագետը լավ գիտի, որ սա հայերենում լավ անգամ դասափոխ այն դեպքերից է, երբ միանգամայն մոտեցումը միջև է ենթակա է առարկան. համազոր՝ որոշումներ դիտել է հետևաբար՝ բաժանել ստորակէսով, թե՞ սարստե համարել, ուսի ել՝ չսրտել: Խելով մարդը երկու մոտեցումն էլ ծիծ է համարում, եւ որովհետեւ այս սարվա հարցադրերը կազմողների մեջ էլ խելով (եւ ազնիվ) մարդիկ կային, «Շեմարանի» վերջում հասուցումները հրապարակեցին հնարավոր զուգահեռությունների մասին: 13-րդ կէսը վերաբերում է հենց մեզ հուզող երեւոյթին, այն էլ՝ ծիծ համարել «Համարան որոշումներից իմաստով հստակորեն չսահմանազանվող սարստե որոշումները ստորակէսով թե՞ սրտելը, թե՞ չսրտելը: Օրինակ՝ ուղեվառ (.) գինեվեց այգիներ» (էջ 316):

Գրաւարի՛ ցուցում, որ միտի կանխորոշումները կամայականություն կամ ներգամսություն: Մտադրված այս հստակ ցուցումից՝ դիմորդներից մեկը, որ ֆնտրություն է հանձնել «Հայոց լեզու (գ)-1» հանձնաժողովի մոտ, ստորակէ-

սով է բաժանել փոքրիկ, ծնոթված որոշումներ, իսկ մեկ ուրիշը, որ նույն տեսքով գրել է մյուս տեղում, չի բաժանել: Բայց արի ու սեւ, որ երկու գրավորումն էլ հանձնաժողովները դա սխալ են համարել...

Ինչո՞ւ: Պարզվում է, որ հայերենի 2 արբեր հանձնաժողովները միեւնոյն դեպքի «փոքրիկ, ծնոթված դասակարգ» հանդեպ արբեր որոշումներ են կայացրել. մեկը համարել է, որ սխալ է կեսադրելը, մյուսը՝ չկեսադրելը: Բա... Ի՞նչ ցուցում, ի՞նչ զուգահեռություն: Իրենք են այդ մասի օրենսդիրներն ու ամենագետները:

Միայն մի՛ կարծե՛ք, թե սա մարդ բյուրիմացություն է: Չէ, բարձր «բյուրիմացություն» է: Կեսադրական զուգահեռություն այլ դեպքերում էլ հանձնաժողովների մոտեցումները եղել են նման: Անգամ առավել նախընտրելի կեսադրականը համարել են սխալ: Ասենք սա. «Այդ վայրկյանին եւ աշխարհի հետ էի. աշխարհ, որն ունի հինգ աշխարհամաս...» («Շեմարան», էջ 7): Դրված միջակէսը սխալ է համարվել...

Ի՞նչ կա որ, կառարկեն ոմանք, ստուգողներն էլ կարող են վրիժիլ: Պարզապես հարկավոր էր մարդավարի դիտել, եւ ամեն ինչ կեցկվել: Յենց բանն էլ այն է, որ մարդավարի ոյին էլ չէկվում...

ԿԳ նախարարությունը ե՛րբ միտի տեղ կանգնի իր իսկ ցուցումների ու որոշումների հստակ կատարմանը: Թե՛ նրան էլ են ձեռնու նման զուգահեռությունների մասեհադասական կռուները:

Աղբուրում հաջորդ ամառն է:
Ս. ԱՍԽԱՏՅԱՆ

Ենթադրվում է, որ այս ամսվա վերջին քվայնացված հեռախոսակայանների բաժանորդները, բաժանորդավճարներից բացի, ստիպված կլինեն նաեւ որոշեալծար մուծել, համեմայն դեմոս, սեղսեմբերի 1-ից Արմենիայի անողոք հաւաքիչներն արդեն սկսել են գրանցել ռոմեները: Առանց հեռախոսի՝ կառի այդ

որ կերպ կմուծեն այդ գումարները, միայնակ բուռակառուներն ու հաւանդամները դարգաղես կգրկվեն արտաքին աշխարհի հետ կաղող միակ միջոցից. «Հեռախոսն իմ ընտանիքի անդամն է, ես ինձ միայնակ չեմ գզում, երբ կարող եմ հեռախոսով խոսում եմ: Հիմա դեմ է աշխատեմ խոսել օրը 4 ռոմե, եթե ոչ, ուրեմն կհրա-

ռեւս գզում է չվճարելու միջոցները, իսկ հետո ի՞նչ դեմ է անենք, երբ քվայնացվեն բոլոր հեռախոսակայանները: Կամ բարեխղճորեն կմուծեն ռոմեալծարը, որով հետեւ հայերս հարմարվող ժողովուրդ ենք, կամ էլ 21-րդ դարում կգրկվեն Եփման դարգունակ այս միջոցից: Կլիցեն նաեւ այնուհիւ, ովքեր զարտուղի ճանադարհներ

Արմենիայի հաւաքիչներն արդեն գրանցում են ռոմեները

Ճողովուրդը դեռեւս գզում է չվճարելու միջոցները

անհրաժեշտ միջոցի անհնար է դասկերացնել մեզանից յուրաքանչյուրի կյանքը, եւ բնական է, որ ռոմեալծարն առաջացրել է երեւանցիների դժգոհությունն ու զայրույթը: Մայրաաղափ փողոցներում մեր կատարած հարցումներով մի քանի իրողությունն են դարգեցնել: Մեր համաաղաաղիներն արդեն հաւաքել են, թե առաջվա նման խոսելու դեպքում որքան գումար դեմ է վճարեն. նախնական 4 դրամով հաւաքելու դեպքում ամսվա վերջին միջին հաւաքելներով մեկ հեռախոսի ռոմեալծարը կկազմի մոտ 4-5 հազար դրամ, դարգ է, թե որքան կլինի այդ գումարը 8 դրամի դեպքում: Երեւանցիները նույն էին, որ իրենց օրը չեն կարող դասկերացնել առանց հեռախոսի՝ ոչ ճնային սնեւուիները, ոչ ուսանողները, ոչ բուռակառուները եւ ոչ էլ գործարարները: Արդեն կարելի է դասկերացնել, թե որքան գումար դեմ է մուծեն իմանարկ-ձեռնարկությունները, եթե գործնական խոսակցությունները, զանց դեպքում նաեւ գործարարները կատարվում են հեռախոսով: Եթե իմանարկներն ըն-

ժարկն հեռախոսից», ասում էր կենսաբուռակառու Ասողիկ Դանիելյանը:
- Այլը, Արմեն, մեր հեռախոսը փող է գզում, գանգիր մեր տուն. այս օրերին մոտավորապես այսուհետ են սկսվում քվայնացված հեռախոսակայաններից քվայնացվածներին ուղղված գանգերը: Ճողովուրդը հնարամիտ է, դե-

րով կզսեն անվճար խոսելու ձեւերը: Համեմայն դեպք մեր այն հարցը, թե հնարավոր է, այնուամենայնիվ, ռոմեալծար չմուծելու ճանադարհ գզնել, մեր զանց համաաղաաղիներին մատուցելու տեղի էր տալիս...
Իսկ առայժմ հաւաքելն ռոմեները:
ՄԱՌԵՆԱ ՏՈՒՄԵՅՅԱՆ

For Your Internal News of Armenia Log on to **www.azg.am** In English, Russian, Armenian and Turkish

Հեռաղբնող կրագրողների ընկերակցություն
Դիմել «Ինֆորմացիայի ազատության» կենտրոն, երբ դասնոյաները մերում են ձեզ ինֆորմացիա տալ:
Հասցե՝ Երեւան, Դեղատան փող. 4, բն. 1 ա, հեռ. 524105, 529240
Էլ. փոստ shushan@internews.am, versused@arminco.com

Հայտարարություն
Advanced Engineering Associates International կազմակերպությունը, Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների Միջազգային զարգացման գործակալության (USAID) «Հայաստանի էներգետիկական զարգացումը ստանալու կողմից եւ Կերականգնվող էներգիայի ծրագրի» շրջանակներում կազմակերպում է ջերմամասակարարման եւ էներգետիկականության բարելավման ցուցադրական ծրագրեր: Բոլոր հետաքրքրված մասնավոր ESCO (էներգո ծառայության) կազմակերպությունները կարող են իրենց աշխատանքային փորձի մասին տեղեկությունները (գրանցումը Պետերգիստում, իրականացված ծրագրերը, ծրագրերի ֆանակը եւ ընդհանուր բնութագիրը) եւ հայտն ուղարկել Advanced Engineering Associates International կազմակերպության փոխնորտն Գուրգեն Մելիքյանի էլ. փոստի հասցեով՝
amaeai@arminco.com:
Վերջին ժամկէտը՝ 10 սեպտեմբերի, 2001 թ.

CALIFORNIA PIZZA
Վայելեք որակյալ լցումով գաղթուր
ճաշատեսակներ
պիցցաներ
սենդվիչներ
աղցաններ
Այցելեք **ԱՐՈՎՅԱՆ 21** և կհամոզվեք
Առաքման համար՝
Հեռ: **543-100** և **586-395**

@rminco
Global Telecommunications
ՆՈՐ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
➤ **Ինֆորմացիայի վերականգնում**
➤ **Հաճախորդային սարքավորումների վերանորոգում**
ՆՈՐ ԳՆԵՐ, ՆՈՐ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
ԻՆՏԵՐՆԵՏ քարտի օգտագործում
20% ցածր գներով
• **Գիշերայինը՝ ամսական \$ 20**
• **Շուրջօրյան՝ ամսական \$ 50**
• **Էլ. փոստը՝ ամսական \$ 10**
Հեռ.՝ **52-43-51, 52-63-26**
E-mail: **support@arminco.com**
WEB: **http://www.arminco.com**

«ԱՆԻՏՈՒՄ»
Տուրիստական գործակալությունը հոկտեմբերի 14-22-ը կազմակերպում է ուխտագնացություն դեպի Սեո Առաքելոց վանք, որտեղ թաղված են Սուվետե Խորենացին, Դավիթ Անհաղթը, Դազար Փարոջին, Եզնիկ Կողբացին: Ուխտագնացությունը նվիրվում է Թարգմանյաց սուրբին: Երթագայության ընթացքում դուր կեսնեն նաեւ Կարա, Անին, Իգդիրը, Բայազետը, Բիսունեության ընդունման վայր Բազալանը, Վանը, Արթուր կղզին, Նեմուր սարը, Բիբլիսը, Մուրը, Խնուսը, Երզումը, Ալակերը, Մարիդամիցը, Արդահանը:
Սա իսկապես բացառիկ հնարավորություն է: Չէր օրացույցի այս 8 օրը նվիրել Չեզ՝ աղաթով շրջադարձում, անընդելի տղավորություններ:
Շատելով, Հայաստանի փաղափոցների համար հայտերի ընդունման վերջին ժամկէտը սեպտեմբերի 10-ն է:
Հասցեն՝ «Անիտում», Խորենացու 26, 2-րդ հարկ Հեռ. 52-78-50, 55-75-03

ԱՐՄԻՆԿՈ
Ամեն հայ իր հոգու խորում փայլալույս է մի երազանք իր ալեբով տեսնել հնագույն Վանն ու Անին, Արթուր կղզին, Մուրը ու Մասուրը, Կարսն ու Իգդիրը, Մարիդամիցն ու Արդահանը, Սուլուիսի կամուրջն ու Երզումը, Բայազետը, Բազալանն ու Նոյաս լեռը, ուր 301 թ. Բիսունեությունն ընդունվեց որդես ղեկավար կրոն:
Այդ երազանքն այսօր կարող է դառնալ իրականություն՝ «Անիտում» տուրիստական գործակալությունը ֆրիսունեության ղեկավարներն ընդունման 1700-ամյակի կադակցությունը կազմակերպում է 8-10-օրյա շրջադարձություն այդ դասական վայրերը:
Ո՛ր մի հայը չի օգտագործի իր կարոք փարատելու այս բացառիկ հնարավորությունը: Այցելել եւ վայելել Վանի հողի շունը, Անիի կարոքաթղթ կանը, հեռու ու մոտիկ Կարսն ու Իգդիրը:
«Անիտում», եւ պատմության փակ դրները քաղվում են:
Հասցեն՝ Խորենացու 26, 2-րդ հարկ Հեռ. 52-78-50, 55-75-03